

Od čtení k pochopení

Texty na tento týden

L 24,25-27; 2Pt 3,3-10; Jon 3,3-10; Nu 14,34; Da 9,23; 10,11.12

Základní verš

„Filip k němu přiběhl, a když uslyšel, že ten člověk čte proroka Izaiáše, zeptal se: ‚Rozumíš tomu, co čteš?‘“ (Sk 8,30)

Na počátku vzniku církve adventistů sehrálo velkou roli studium knihy Daniel – a právě této knize se budeme věnovat celé čtvrtletí. Než začneme, stanovme si pravidla, podle kterých budeme při našem studiu postupovat.

1. Vždy budeme mít na paměti, že ústřední postavou knihy Daniel (podobně jako celé Bible) je Kristus.
2. Kniha Daniel je uspořádána způsobem, který nám pomáhá pochopit hlavní smysl knihy a zároveň podtrhuje i její literární krásu.
3. Je důležité porozumět odlišnosti mezi klasickým a apokalyptickým proroctvím. To nám pomůže vidět rozdíly mezi proroctvím Daniela a proroctvími například Izajáše, Ámose nebo Jeremjáše.
4. Při studiu časových proroctví je potřeba pochopit, že prorocký rámec se u Daniela týká dlouhých období a vysvětluje se principem den za rok.
5. Chceme zdůraznit, že kniha Daniel tlumočí nejen prorocké informace, ale má velmi intenzivní poselství i pro náš každodenní osobní život.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

KRISTUS – ÚSTŘEDNÍ POSTAVA KNIHY DANIEL

²⁵A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! ²⁶Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“ ²⁷Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. (L 24,25–27)

Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně. (J 5,39)

¹⁹Vždyť Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás zvěstovali my – já a Silvanus a Timoteus – nebyl zároveň „ano“ i „ne“, nýbrž v něm jest jasné „Ano“! ²⁰Ke všem zaslíbením Božím, kolik jich jen jest, bylo v něm řečeno „Ano“. A proto skrze něho zní i naše „Amen“ k slávě Boží. (2K 1,19.20)

Osobní studium

Přemýšlej o úvodních verších. Jak vysvětlují, že Kristus stojí v centru pozornosti celé Bible?

Není pochyb o tom, že Ježíš je ústřední postavou Písma, a samozřejmě to platí i pro knihu Daniel.

První kapitola například mimo jiné ukazuje – omezeným a nedokonalým způsobem – že Danielova zkušenost je podobná tomu, co prožil Kristus, který opustil nebesa, aby žil v hříšném světě a čelil mocností temnoty. Kromě toho byli Daniel a jeho společníci podobně jako Kristus obdařeni Boží moudrostí, aby byli schopni odolat vlivu společnosti, která je obklopovala.

Druhá kapitola v souvislosti s koncem času hovoří o kameni, který naznačuje, že Kristovo království nakonec nahradí všechna království světa.

Třetí kapitola zjevuje Krista, který doprovází své věrné služebníky i do ohnivé pece.

Čtvrtá kapitola popisuje, jak Bůh zbavuje na určitý čas Nebúkadnesara jeho království, aby si král uvědomil, že „Nebesa mají moc“ (Da 4,23). Vyjádření „Nebesa mají moc“ nám připomíná, že Kristus jako „Syn člověka“ (Da 7,13) přijímá vladařskou moc, slávu a království, jak o tom mluví Daniel 7.

Pátá kapitola hovoří o porážce Babylónu Peršany a o smrti krále Belšasara. To vše se odehrálo během noci naplněné oslavami. Jednalo se o předzvěst pádu satana a zničení Babylónu Kristem a jeho anděly na konci času.

Šestá kapitola ukazuje spiknutí proti Danielovi, které v mnohém připomíná falešná obvinění vznesená proti Ježíši kněžími. Navíc, podobně jako se král Darjaveš neúspěšně snažil zachránit Daniela, pokoušel se i Pilát neúspěšně zachránit Ježíše (Mt 27,17–24).

Sedmá kapitola zobrazuje Krista jako Syna člověka, který přijímá království a vládu nad svým lidem.

Osmá kapitola zjevuje Krista jako kněze v nebeské svatyni.

Devátá kapitola poukazuje na Kristovu oběť. Ježíš svou smrtí potvrdil smlouvu se svým lidem.

Kapitoly deset až dvanáct představují Krista jako Michaela, velkého knížete a nejvyššího ochránce, který vítězně bojuje proti silám zla a zachraňuje Boží lid – dokonce i z moci smrti.

Pamatujme tedy na to, že Kristus a to, jak jednal, je hlavním tématem knihy Daniel. V každé kapitole knihy se nachází klíčová myšlenka nebo zkušenost, která poukazuje na Krista.

Aplikace

Jak můžeme dát Krista na nejdůležitější místo v našem životě, ať už prožíváme cokoli – potíže a zkoušky, anebo prosperitu a spokojenost? Proč je to důležité?

BŮH – SVRCHOVANÝ VLÁDCE DĚJIN

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“ (Da 4,31.32)

Osobní studium

Uspořádání aramejské části knihy Daniel, tedy kapitoly 2 až 7 (knihy je psána zčásti hebrejsky a zčásti aramejsky) má strukturu, která pomáhá zdůraznit hlavní poselství nejen této části, ale i celé knihy.

- A. Nebúkadnesarův sen o čtyřech královstvích (Daniel 2)
- B. Bůh zachraňuje Danielovy přátele z ohnivé pece (Daniel 3)
- C. Soud nad Nebúkadnesarem (Daniel 4)**
- C'. Soud nad Belšasarem (Daniel 5)**
- B'. Bůh zachraňuje Daniela z jámy plné lvů (Daniel 6)
- A'. Danielův sen o čtyřech královstvích (Daniel 7)

Tento způsob literárního uspořádání zdůrazňuje hlavní myšlenku tím, že ji klade do prostředí celé struktury. V našem případě se tak na hlavní místo dostávají body C a C' (Daniel 4 a 5): Bůh odnímá království Nebúkadnesarovi (dočasně) a Belšasarovi (natrva-

lo). Z takového uspořádání vyplývá, že kapitoly 2 až 7 dávají důraz na Boží svrchovanost nad pozemskými královstvími a že je to Bůh, kdo stanoví a sesazuje krále.

Opakování je jedním z nejúčinnějších způsobů, jak sdělit a zdůraznit určité poselství. Bůh dal například faraónovi dva sny o bezprostřední budoucnosti Egypta (Gn 41,1–7).

I v knize Daniel Bůh používá opakování. Nacházíme v ní čtyři prorocké cykly, které jsou opakováním základní struktury vyzvedávající Boží svrchovanost. A přestože každý prorocký nástin zdůrazňuje odlišný pohled, společně pokrývají stejné dějinné období, které sahá od dob proroka až k času konce, jak to naznačuje tato tabulka.

O jaké naději se mluví v těchto verších v souvislosti s našimi vyhlídkami do budoucnosti a naplněním našich očekávání?

Da 2,44

Ž 9,8–13

2Pt 3,11–13

Daniel 2	Daniel 7	Daniel 8 a 9	Daniel 10–12
Babylón	Babylón		
Médo-Persie	Médo-Persie	Médo-Persie	Médo-Persie
Řecko	Řecko	Řecko	Řecko
Řím	Řím	Řím	Řím
Ustanovení Božího království	Nebeský soud, který vede k nové zemi	Očištění svatyně	Povstává Michael

Aplikace

Jako rozumíš skutečnosti, že Bůh je svrchovaným vládcem země? Co pro tebe tato skutečnost znamená?

APOKALYPTICKÁ PROROCTVÍ V KNIZE DANIEL

⁶Potom jsem viděl, hle, další zvíře bylo jako levhart a mělo na hřbetě čtyři ptačí křídla. Bylo to zvíře čtyřhlavé a byla mu dána vladařská moc. ⁷Potom jsem v nočním vidění viděl, hle, čtvrté zvíře, strašné, příšerné a mimořádně mocné. Mělo velké železné zuby, žralo a drtilo a zbytek rozšlapávalo svými nohama. Bylo odlišné ode všech předešlých zvířat a mělo deset rohů. (Da 7,6.7)

Osobní studium

Při četbě prorockých vidění zaznamenaných v knize Daniel si pozorný čtenář může povšimnout, že se odlišují od většiny prorockých zpráv, které zprostředkovali svým současníkům ostatní starozákonní proroci. Z toho důvodu bývají tyto prorocké texty, na rozdíl od ostatních (tzv. klasických prorocství), označovány jako prorocství apokalyptická. Pro správné pochopení biblických prorocství je důležité si uvědomit základní rozdíly mezi těmito dvěma typy prorocství.

Apokalyptická prorocství mají určité specifické rysy, které je od klasických prorocství odlišují.

Vidění a sny. V apokalyptických prorocstvích Bůh používá lidské sny a vidění, aby zprostředkoval proroku určité poselství. V klasických prorocstvích prorok přijímá „slovo od Hospodina“, které také může zahrnovat vidění. Fráze „slovo od Hospodina“ se v různých obměnách nachází v klasických prorocstvích na asi 1 600 místech.

Smíšená symbolika. Klasická prorocství obsahují jen omezené množství symbolů a ty jsou většinou vzaty ze skutečného života. V apokalyptických prorocstvích Bůh ukazuje symboly a obrazy, které přesahují svět lidské reality. Patří sem například neexistující zvířata zkombinovaná z různých šelem nebo netvoří s křídly a rohy.

Boží svrchovanost a nepodmíněnost prorocství. V kontrastu s klasickými prorocstvími, jejichž naplnění často závisí na tom, jak lidé odpoví na Boží smlouvu s Izraelem, apokalyptická prorocství nejsou ničím podmíněná. V apokalyptickém prorocství Bůh například zjevuje vzestup a pád světových říší od Danielovy doby až po konec času. Tento typ prorocství je založen na Božím „předzvěděním“ (tedy skutečnosti, že Bůh ví, co se bude dít v budoucnu) a na Boží svrchovanosti. Taková prorocství se naplní bez ohledu na lidská rozhodnutí.

Uvažuj například o textu **Jon 3,3–10**. Jde o „klasické“ nebo „apokalyptické“ prorocství? Jak bys zdůvodnil svou odpověď? V čem spočívá rozdíl? O jaké prorocství se jedná ve verši Da 7,6 a proč?

Poznání toho, že prorocství nemusejí být psána všechna stejně (klasická a apokalyptická prorocství), je pro nás velmi užitečné. Zaprvé, různé typy prorocství ukazují, že Bůh používá ke sdělování prorockých pravd více způsobů (**Žd 1,1**). Zadruhé, díky tomuto poznání si můžeme lépe uvědomit krásu a mnohotvárnost Bible. A zatřetí, toto poznání nám pomáhá vykládat biblické prorocství způsobem, který je v souladu se svědectvím celého Písma, a tak správně vysvětlovat „slovo pravdy“ (**2Tm 2,15**).

Aplikace

I když mnoho čtenářů Bible považuje názorné symboly v apokalyptických prorocstvích za tajuplné a složité, ve skutečnosti jimi chtěl Bůh učinit své poselství lépe srozumitelným. Záměrně volil „jazyk“, kterým se chtěl přiblížit k nám lidem. Proto představil ekonomickou prosperitu říší pomocí obrazu drahých kovů (Da 2), očekávané nepřátelství vůči jeho dětem přirovnáním k útoku dravých šelem (Da 7) a zvěst o Bohu a jeho svatyni pomocí symbolů obětních zvířat (Da 8). Co ti to říká o Bohu a jeho touze, aby mu lidé porozuměli? Jak představuješ druhým lidem evangelium ty? Jsi srozumitelný? Dokážeš druhým představit Boží lásku jazykem, kterému rozumějí?

DĚJINNÉ A ČASOVÉ SOUVISLOSTI V BIBLI

¹V prvním roce vlády Darjaveše, syna Achašveróšova, který byl médského původu a byl králem nad královstvím kaldejským, ²v tom prvním roce jeho kralování jsem já, Daniel, porozuměl z knih počtu roků, o nichž se stalo slovo Hospodinovo proroku Jeremjášovi; vyplní se, že Jeruzalém bude po sedmdesát let v troskách. (Da 9,1.2)

Osobní studium

Jak přistupujeme ke čtení knihy Daniel? Jde tu jen o symboly boje dobra a zla, nebo se zde popisují skutečné události? Ale jaké – pouze minulé, nebo jen budoucí? Různé odpovědi na tyto otázky nás povedou k různému čtení biblického textu:

Preterizmus – přístup, který vidí v obrazech pouze popis dávných událostí, jež se odehrály výhradně v minulosti, do 2. století př. Kr.

Futurizmus – přístup, podle něž vzpomnutá proroctví odkazují výhradně na události v daleké budoucnosti, v době konce.

Idealizmus – přístup, který vnímá apokalyptická proroctví jako symboly obecné duchovní reality (zápasu mezi dobrem a zlem) bez odkazu na konkrétní historické události.

Historicizmus – přístup, který vychází z přesvědčení, že prostřednictvím apokalyptických proroctví Bůh zjevuje souvislou posloupnost dějin od času proroka až po konec časů.

Na základě pečlivého studia biblického textu se už adventističtí průkopníci přikláněli k historicizmu. Každé důležité vidění v knize (Daniel 2; 7; 8 a 11) opakuje velký dějinný nástin (z různých pohledů a s novými detaily), který dosahuje ode dnů Daniela až k velkému dni Božího vítězství.

Jsme-li přesvědčeni, že prorocká vidění z knihy Daniel představují celá staletí lidských dějin, pak nás musí udivit zvláštní způsob, jakým jsou zde definována časová období. Hovoří se zde o „dnech“, „večerech“ a „ránech“, „týd-

nech“ či „časech“, což nám zní jako velmi krátké časové úseky.

Uvažuj například také o textech Da 9,1.2 a Da 9,24–27. Zatímco první text hovoří o období sedmdesáti let babylónského zajetí, druhý mluví o prorocké vizi o sedmdesáti týdnech budoucích. Které období je ve skutečnosti delší? Proč? Jak tomu rozumíš a jak bys svůj názor vysvětlil příteli?

Při studiu knihy Daniel si potřebujeme uvědomit skutečnost, že prorocký čas je vyjadřován podle principu den za rok (ten známe i z textu Nu 14,34 nebo Ez 4,5.6). To znamená, že prorocký den obvykle představuje roční historické období. Když tedy například čteme proroctví o 2 300 večerech a ránech, potřebujeme ho vnímat jako proroctví o 2 300 letech (Da 8,14). Podobně proroctví o 70 týdnech chápeme jako proroctví o 490 letech (Da 9,24–27).

Zdá se, že tento časový přepočítání odpovídá skutečnosti z následujících důvodů: (1) Vidění jsou plná symbolů, proto by měl být naznačený čas také symbolický. (2) Protože se události popsané ve viděních v některých případech odehrávají až v „čase konce“, měla by se v souladu s tím vykládat i celá časová období související s danými proroctvími. (3) Princip **den za rok** je potvrzen i v samotné knize Daniel. Jasným příkladem je proroctví o sedmdesáti týdnech, které by měly trvat ode dnů krále Artaxerxa až po příchod Ježíše jako Mesiáše. Pokud má mít prorocké období z knihy Daniel smysl, je třeba jej vykládat podle principu **den za rok**.

Aplikace

Některá časová proroctví knihy Daniel popisují období staletí nebo dokonce tisíciletí. Co ti to říká o Bohu, jeho moudrosti a jeho plánech?

DŮLEŽITOST KNIHY DANIEL PRO SOUČASNOST

Prve při tvých prosbách o smilování vyšlo slovo a já jsem přišel, abych ti je oznámil, neboť jsi vzácný Bohu. Pochop to slovo a rozuměj vidění. (Da 9,23)

¹¹Muž mi řekl: „Danieli, muži vzácný, pochop slova, která k tobě budu mluvit. Stůj na svém místě. Jsem poslán k tobě.“ Když se mnou mluvil to slovo, stál jsem a chvěl jsem se. ¹²Řekl mi: „Neboj se, Danieli, neboť od prvního dne, kdy ses rozhodl porozumět a pokořit se před svým Bohem, byla tvá slova vyslyšena, a já jsem proto přišel.“ (Da 10,11.12)

Osobní studium

Ačkoliv byla kniha Daniel napsána před dvěma a půl tisíciletími, pro Boží lid má velký význam i dnes. Všimněme si tří oblastí, v nichž je pro nás kniha Daniel důležitá i v současnosti.

Bůh svrchovaně vládne nad našimi životy. I když se situace z našeho pohledu nevyvíjí dobře, Bůh zůstává svrchovaným vládcem a jedná v nejlepším zájmu svých dětí. Zkušenost Daniela v Babylóně připomíná zkušenosti Josefa v Egyptě a Ester v Persii. Všichni tito tři mladí lidé byli zajatci v cizí zemi pod zdrcující mocí útlaku pohanských národů. Náhodný pozorovatel by všechny tři mohl vnímat jako slabé a Bohem zapomenuté. Ale Bůh je posílil a téměř nepředstavitelným způsobem si je použil ke své slávě. Když my sami čelíme zkouškám, utrpení nebo nepřátelství, můžeme vzpomenout na to, co Bůh udělal pro Daniela, Josefa a Ester. V důvěře se můžeme spolehnout, že Hospodin je naším Bohem a že nás neopustí ani uprostřed problémů a pokušení.

Bůh má v rukou kormidlo dějin. Každý z nás, více či méně často, prožívá starosti v našem zmateném a marnivém světě naplněném hříchem a násilím. Poselstvím knihy Daniel je, že Bůh má všechno pod kontrolou. V kaž-

dé kapitole je zdůrazněno poselství, že Bůh usměrňuje chod dějin. „Z historických kronik a záznamů by se mohlo zdát, že vzestup národů nebo vznik a pád impérií vždy závisel na vůli a statečnosti lidí. Zdálo by se, že sled událostí určovala moc, ctižádost a rozmary vlivných osob. Boží slovo nám ale poodhrnuje oponu dějin, abychom za vším dějinným děním viděli milosrdného Boha, který používá lidské nástroje, aby vykonaly záměry jeho vůle. (Ed 173; VYCH 104)

Bůh poskytuje vzor života pro svůj lid v čase konce. Daniel a jeho přátelé slouží jako příklady života ve společnosti, jejíž světový názor je ve velkém rozporu s ideálem představeným v Písmu. Když se Daniel a jeho přátelé dostali pod tlak, aby dělali kompromisy ve víře a podřídili se babylónskému systému v oblastech, které mohly ovlivnit jejich oddanost a závazky vůči Hospodinu, rozhodli se zůstat věrní Bohu a jeho slovu. Jejich zkušenost věrnosti a úplného odevzdání se Bohu je pro nás povzbuzením zejména tehdy, když musíme čelit nepřátelství, a dokonce pronásledování pro evangelium. Daniel nám zároveň ukazuje, že i my můžeme zůstat věrní Hospodinu a zároveň být přínosem pro stát nebo společnost, ve které žijeme.

Aplikace

Přečti si znovu texty [Da 9,23](#); [10,11.12](#) a ještě [Mt 10,29–31](#). Co tyto verše říkají o Božím zájmu o naše osobní zápsy? Co pro tebe osobně znamenají tyto verše?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Podle Božího záměru měla být Bible průvodcem všem, kdo se chtějí seznámit s vůlí svého Stvořitele. Bůh dal lidem jasné prorocké slovo. Andělé a dokonce sám Ježíš Kristus přišli, aby oznámili Danielovi a Janovi události, které se měly v budoucnu odehrát. Důležité skutečnosti, které se týkají naší záchrany, nejsou zahaleny tajemstvím; Bůh je zjevil tak, aby nemohly zmást a zavést na scestí lidi, kteří upřímně hledají pravdu. Prostřednictvím proroka Abakuka Pán prohlásil: ‚Zapiš to vidění..., aby si je čtenář mohl snadno přečíst.‘ (Abk 2,2) Boží slovo je srozumitelné každému, kdo je zkoumá s modlitbou v srdci; k poznání pravdy tak může dospět každý upřímný člověk. ‚Pro spravedlivého je zaseto světlo.‘ (Ž 97,11) Žádná církev nemůže růst v ‚posvěcení‘, nebudou-li její členové hledat pravdu jako skrytý poklad.“ (GC 521.522; VDV 341)

„Studujte příběhy Daniela a jeho přátel. Navzdory všudypřítomnému pokušení se rozhodli svým každodenním životem oslavovat Boha a vzdát mu úctu. Rozhodli se vyhýbat všemu hříchu. Odmítli kráčet po cestě nepřátel. A Bůh bohatě odměnil jejich neochvějnou věrnost.“ (4MR [224] 169.170)

Otázky k rozhovoru

1. Při studiu knihy Daniel si uvědomíme něco velmi důležitého. Bůh není jen svrchovaným vládcem nade všemi národy světa, ale je velmi blízko každému z nás. Ve druhé kapitole například vidíme, že dal sen pohanskému králi. Schopnost ovlivnit mysl člověka během spánku a vložit tam sen odhaluje blízkost, kterou si ani neumíme představit. Prostřednictvím tohoto snu zároveň poznáváme, že Bůh má moc i nad těmi největšími světovými říšemi. Ví, co s nimi bude a jak vše nakonec skončí. Jakou naději a jaké ujištění vám přináší takový popis reality? Jaký pocit vám přináší vědomí, že Bůh zná každou vaši myšlenku? Proč je v tomto kontextu tak důležité zaslíbení o kříži?
2. Uvažujte společně o podobnostech a rozdílech týkajících se klasických a apokalyptických proroctví. Jaké další příklady obou typů proroctví z Bible můžete uvést?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____